

24. maj 2022

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiatut siunnersuutigineqarpoq, qanoq ililluta Kalaallit Nunaata politikikkut annerpaamik siammasinnerpaamillu nunanut allanut politikikkut tungasunut matumanilu aamma qallunaat naalagaaffiannut isumaqatiginninnarnernut tunngatillugu piginnaatitaaffeqarnissaa.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Demokaatit sinnerlugit Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim oqallisissiamik siunnersuutaanut Siumumiik qujavugut.

Siumut pilersinneqarmat siunertaavoq inuiaat kalaallit akisussaaffimmik tigusissasut, inuiaat kalaallit nunaminnut piginnittuussasut, nammineq Inatsisartoqarlutalu Naalakkersuisoqassasugut.

Siumut siuttoralugu Namminersorneruneq 1979-imi eqqunneqarpoq aamma Siumut siuttoralugu Namminersornerneq 2009-mi eqqunneqarpoq aamma nunatta naalagaaffinngornissaa nalornissutigiginagu Siumumi sulissutigaarput. Taamatut anguniagaqarnitsinni siunertarput pingaarneq tassaavoq, naqisimaneqarata nunatut nammineq isumaqatiginninnarsinnaalernissarput.

Namminersorneruneq eqqunneqareersoq taamani Danmarkimi Statsministeriusoq Anker Jørgensen oqarpoq aatsitassanut oqartussaaffik nunatta tigusinnaanngikkaa namminersulivitsigani, kisianni ukiut ingerlammata statsministeri inatsisilerituullu allannormata aatsitassanut oqartussaaffik tiguarput. Tassa imaappoq piumagaanni piumassuseqarlunilu allannortitsisoqarsinnaavoq.

Ukiuni kingullerni nunatta Danmarkillu akornanni isumaqatigiissutit atsiorneqartut persuarsiorluta isumalluarlutalu atsiortarpagut, taakkununga ilaavoq Itillimi isumaqatigiissut, taanna isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaat pineqartillugu Danmarki nunatsinnut peqataatitsisussaavoq kisianni pakatsinaqisumik ukioq manna tikillugu isumaqatigiissut taanna unioqqutinneqartuarpoq suusupagineqarlunilu. Tamanna Siumumiik akuersaarsinnaanngilluinnarparput qasseriarujussuarlutalu Qallunaat Nunaannut isorinnissuteqartarpugut annerusumik kinguneqanngitsumik.

Assersuutigiinnartigu Danmarkip Amerikallu akunnerminni isumaqatigiissutaat nunatsinnut isertuussat aamma ippassaq Danmarkimi tusagassiutitigut saqqummerpoq Pituffimmi inerisaaneq nunatsinnut isertuunneqarsimasoq. Ima paasisariaqarpoq ukiorpassuit nunatta suusupagineqartarnera allannornaviannngilaq nammineq allannguinnngikkutta.



Taava nalilersueqqittariaqarpugut! 1952-imi tunngaviusumik inatsisissaq suliarineqarmat periarfissat pingasuusut kalaallinut tamakkiisumik saqqummiunneqarsimanngillat aamma inuiaat kalaallit taasitinneqarsimanngillat. Periarfissat taakkua pingasut tassaapput:

Namminiilivissinnaaneq

Naalagaaffinngorneq Free Association

Massakkutullu inissisimaneq naalagaaffiup ataani inissisimaneq

Siumumi isumaqarpugut alloriarfissaq tulleq tassaasariaqartoq Free Association, tassa nunatta Naalagaaffinngornissaa. Free Association angusinnaavarput nunamik allamik soorlu Danmarkimik imaluunniit nunamik allamik. Free Association tunngavigalugu nunamik allamik illersornissakkut eqqartuussiveqarnikkullu suleqateqarsinnaavugut Naalagaaffiulluta namminerlu tamakkiisumik isumaqatiginninniarsinnaalluta. Tassami piffissanngorpoq nunatta nammineerluni nunanut allanut isumaqatiginninniarsinnaalernissaa! Taamaattumik Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni Siumumiik qaqipparput 1953-imi qallunaat tunngaviusumik inatsisaannut ikkunneqaratta periarfissanik tamakkiisumik saqqummiivigineqarsimannginnerput uukapaatitsinerusoq misissuiffigineqartariaqartoq qaqilerneqaaqqittariaqartorlu siunnersuullu ingerlateqqinneqarmat Siumumi nuannaarutigaarput.

Taamaatut oqaaseqarluta anguniagassat pingasut ukua tikkuarusuppagut:

Danmarkimik suleqateqarneq nalilersorneqaaqqittariaqarpoq

FN-ip ataani inatsisit naapertorlugit, nunat nunasiaataasimasut inatsisitigut periarfissaat qaqilerneqaaqqinneqartariaqarput

Free Association alloriaqqiffissatut eqqartortariaqarparput

Nunanik allanik suleqateqateqarneq nukittorsaqqittariaqarparput

Naalagaaffinngornissarlu siunissami qaninnermi angunissaa pimooruttariaqarparput

Nunaqavissut qulaatiinnarlugit aaliangersaasarneq naammalerpoq nutaamik alloriaqqittariaqarpugut, nammineq isumaqatiginninniarsinnaasariaqarpugut, nunarput alloriaqqittariaqarpoq.

Taamaammat piffissanngunnginnerpa:

Naalagaaffinngornissamut ikaarsaarnissarput??

Siumumiit apeqqummut tassunga nalorninngilluaasarpugut Naalagaaffinngornissatsinnut ikaarsaassaagut – peqatiseeraatsigit!



Kinaassuserpullu naqissuserlugu...

Doris J. Jensen, Siumut